

Länsstyrelsen
Örebro län

Birthe Pedersen
Direkt: 019 - 19 39 58
birthe.pedersen@t.lst.se
Fax: 019 - 19 30 10

BESLUT
2003-03-07

Dnr: 432-08536-1997

Lindesbergs kommun
711 80 Lindesberg

Byggnadsminnesförklaring av Gamla Sundsbron, Lindesås 1:1, 2:1, samt Skottbackarna 1:1 i Lindesbergs kommun, Västmanland

2 bilagor

Kopia till:

Riksantikvarieämbetet (bilagor)

Lantmäterimyndigheten i Örebro län

Lindesbergs museum

Örebro läns museum

Lst/Bmreg

BESLUT

Med stöd av 3 kap 1 § lagen om kulturminnen (KML) förklarar Länsstyrelsen Gamla Sundsbron, tillhörande fastigheterna Lindesås 1:1 och 2:1, samt Skottbackarna 1:1 i Lindesbergs kommun som byggnadsminne.

Med stöd av 3 kap 2 § KML meddelar Länsstyrelsen samtidigt följande skyddsbestämmelser:

- Brobyggnaden får inte flyttas eller rivras, vare sig till sin helhet eller delar därav.
- Bron får inte till sitt utseende eller tekniska konstruktion byggas till, byggas om eller på annat sätt förändras.
- Brobyggnaden skall underhållas så att den inte förfaller. Vård och underhållsarbete skall utföras så att det kulturhistoriska värdet inte minskar. Arbetet skall utföras med material och metoder som är anpassade till brons egenart.
- Det område kring bron som på bilagda karta avgränsats med heldragen linje får inte ytterligare bebyggas, förses med fasta anläggningar eller på annat sätt förändras. Området skall hållas i ett sådant skick att brons utseende och karaktär inte förvanskas.

Upplysningar:

Länsstyrelsen bör ges tillfälle att lämna råd ifråga om underhållet av bron.

Om det finns särskilda skäl får länsstyrelsen enligt 3 kap 14 § KML lämna tillstånd till att byggnadsminne ändras i strid mot skyddsbestämmelserna.

Enligt 3 kap 21 § KML gäller beslutet om byggnadsminnesförklaring omedelbart även om det överklagas.

Bilagor:

Hur man överklagar länsstyrelsens beslut

Karta

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Fråga om byggnadsminnesförklaring väcktes av Lindesbergs museum i skrivelse 1997-09-10 med syfte ”att säkerställa bevarandet och förhindra en framtida förvanskning av det aktuella byggnadsverket”.

I skrivelse, till Länsstyrelsen 1997-12-23, beskriver Bengt Spade, Industri-minnesbyrån, Varberg, Gamla Sundsbrons historia, konstruktion samt estetiska och kulturhistoriska värden.

Länsstyrelsen har 1998-1999 utfört en kulturhistorisk utredning av bron.

Av beslut i kommunstyrelsens arbetsutskott 1998-10-12 framgår att Lindesberg kommun, i egenskap av ägare till bron, ställer sig positiv till en byggnadsminnesförklaring av den.

Samråd mellan Riksantikvarieämbetet, Länsstyrelsen och Örebro Läns museum skedde vid besiktning av bron 2002-09-24.

Samråd med kommunen (Ingmarie Nilsson-Tarkkanen, Lindesbergs museum) skedde med per telefon 2002-10-04.

Svar på remiss inkom från Lindesbergs museum per telefon 2002-11-27 med Ingmarie Nilsson-Tarkkanen. Museet hade inget att erinra mot byggnadsminnesförklaringen och dess skyddsbestämmelser.

Gamla Sundsbron ägs av Lindesbergs kommun. Kommunen har i skrivelse 2002-11-26 accepterat byggnadsminnesförklaringen med tillhörande skyddsbestämmelser.

Charlotte Gustafsson, Läns museet, har per telefon 2002-12-16 meddelat att Läns museet inte har något att erinra mot byggnadsminnesförklaringen och utformningen av skyddsbestämmelser.

Riksantikvarieämbetets representant 1:e antikvarie Jan Karlsson har 2002-12-12 tillstyrkt byggnadsminnesförklaringen och utformningen av skyddsbestämmelser.

MOTIVERING

Sundsbron är belägen vid den södra infarten till Lindesberg som en förlängning av den smala landåsen mellan Lilla och Stora Lindesjön på vilken riksväg 60 är anlagd. Bron är belägen inom ett riksintresse för kulturmiljövården, centrala Lindesberg (T40). Gamla Sundsbron utgör ett betydande element i stadens rutnätsplan, lagd 1644, som Kungsgatans förlängda axel mot söder.

Bron, som ritades av chefen för Mellersta väg- och vattenbyggnadsdistriktet G Lindequist, uppfördes under åren 1902-03. Betongvalven utfördes av Skånska cementgjuteriet.

En breddning av bron genomfördes 1935 i form av en utkragning av brons överbyggnad, vilket dock inte har påverkat dess ursprungliga konstruktion. Under 1970-talets mitt uppfördes en ny bro, öster om den befintliga. Sedan dess har Gamla Sundsbron endast använts för gång- och cykeltrafik

Sundsbron är en valvbro i tre spann. Valven är utförda i gjuten betong, medan landfästen, tillfartsbankars sidomurar samt mellanpelare är utförda i huggen natursten. Valet av natursten är inte enbart estetiskt betingat; den fungerar även som erosions- och nötningsskydd mot vatten och is. Brons totala spännvidd är 42 m. Bredden var ursprungligen 6,3 m men utökades vid ombyggnaden 1935 till 9,0 m. Varje valv är treledat för att möjliggöra rörelser i brons överbyggnad vid temperaturväxlingar i materialet och sättningar i underlaget. Valvens sidor var ursprungligen spritputsade och färgsatta i gult med inramning av rödfärgade lister. I samband med breddningen 1935 fick bron nya valvsidor av bågskivor i omålad betong.

Gamla Sundsbron är en representant för den första generationen av betongbroar i Sverige – ett utvecklingsskede i skiftet mellan sten- och betongbyggnadsteknik. Brotypen är till sin konstruktion mycket lik de gamla stenvalvbroarna, men delvis byggd med ett nytt material. Uppbyggnaden är densamma med valv, sidomurar och en fyllning upp till farbanan. Skillnaden är att valv och sidomurar är utförda av gjuten betong istället för av natursten. Valvet belastas, liksom i stenvalvbroarna, endast av tryckkrafter, varför det inte behöver vara armerat. Senare generationer av betongbroar är armerade, vilket innebär att de kan belastas även med dragkrafter och därmed kan utformas med friare former. Genom övergången till att bygga i betong övergick broarnas arkitektoniska uttryck från de klassiskt tunga stenvalven till lätta armerade betongkonstruktioner. Gamla Sundsbron ansluter sig stilmässigt till stenvalvbroarna, men de förhållandevis lätta och tunna betongvalven hör hemma i ett modernare formspråk. Endast ett tiotal broar byggdes i denna teknik.

Genom sin teknikhistoriska betydelse, som en välbevarad representant för den första generationen av betongbroar, fyller Gamla Sundsbron väl kraven i 3 kap 1 § KML – ”synnerligen märklig genom sitt kulturhistoriska värde” – för att skyddas och bevaras som byggnadsminne.

Detta beslut kan överklagas hos länsrätten i Örebro län.

BESLUT
2003-03-07

Dnr: 432-08536-1997

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Gerd Engman jämte ledamöterna Sören Gunnarsson, Göran Arveståhl, Inger Högström-Westerling, Sören Larsson, Massimo Montanari, Bo Rudolfsson, Mats Sjöström, Helena Vilhelmsson och Anna Ågerfalk.

I ärendets handläggning har antikvarie Birthe Pedersen deltagit. I den slutliga handläggningen deltog även länsassessor Per Undén.

Gerd Engman
landshövding

Jonas Jansson
antikvarie